

Jakość w statystyce publicznej

Artykuł przedstawia prace prowadzone w polskiej statystyce publicznej w celu doskonalenia jakości badań statystycznych. Zostały w nim przybliżone:

- zmiany w strukturze organizacyjnej GUS, które umożliwiły powołanie w 2008 r. jednostki zajmującej się m.in.: wdrażaniem standardów jakości Europejskiego Systemu Statystycznego (ESS) w GUS, opracowywaniem ogólnych zasad i metod poprawy jakości w badaniach statystycznych, prowadzeniem szkoleń z zakresu jakości w statystyce publicznej oraz monitorowaniem wdrażania zasad Europejskiego Kodeksu Praktyk Statystycznych (EKPS) w badaniach statystycznych;
- implementacja EKPS i jego wpływ na działania usprawniające jakość badań statystycznych;
- funkcjonowanie kryteriów jakości w badaniach polskiej statystyki publicznej;
- prace podejmowane przy wdrażaniu zarządzenia wewnętrznego prezesa GUS nr 35 z 28.12.2011 r. w sprawie pomiaru, oceny oraz monitorowania jakości badań statystycznych w jednostkach statystyki publicznej;
- przygotowanie GUS do kolejnej rundy przeglądu partnerskiego w krajach członkowskich, który rozpoczął się w IV kw. 2013 r.

ZMIANY ORGANIZACYJNE W GUS — POWOŁANIE JEDNOSTKI DS. JAKOŚCI W STATYSTYCE PUBLICZNEJ

Celem prac dotyczących jakości w statystyce publicznej jest systematyczne doskonalenie procesów statystycznych dla lepszego zaspokojenia potrzeb użytkowników, zmniejszenia obciążeń respondentów oraz obniżenia kosztów prowadzonych badań.

Znaczący postęp w przygotowaniu systemowego podejścia do doskonalenia jakości badań statystycznych w polskiej statystyce publicznej nastąpił w GUS w latach 2004—2006, podczas współpracy w ramach porozumienia bliźniaczego GUS—Statistics Sweden (Urząd Statystyczny w Szwecji) dotyczącego Projektu Phare 2003 *Podwyższanie jakości polskiej statystyki*. Następne działania na rzecz jakości badań statystycznych ustalono podczas pierwszego przeglądu partnerskiego, który odbył się w GUS w kwietniu 2007 r.¹

¹ Raport z przeglądu partnerskiego *Peer review on the implementation of the European Statistics Code of Practice*, 25—27 April 2007, Eurostat, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/PEER_REVIEW_PL_2007/EN/PEER_REVIEW_PL_2007-EN.PDF, s. 1—26.

Celem przeglądu partnerskiego było określenie działań usprawniających implementację zasad EKPS, podstawowego standardu jakości ESS, który sformułował zasady poprawy wiarygodności statystyki publicznej na poziomie instytucjonalnym, procesów statystycznych i produktów statystycznych.

Podczas przeglądu partnerskiego stwierdzono pełne dostosowanie polskiej statystyki publicznej do wdrażania zasad EKPS: 1 — *niezależność zawodowa*; 2 — *upoważnienie do gromadzenia danych*; 13 — *terminowość i punktualność*. W zakresie pozostałych zasad, czyli 3—12, w kolejności: *odpowiednia ilość zasobów, zobowiązanie do zapewnienia odpowiedniej jakości, poufność statystyki, bezstronność i obiektywność, rzetelna metodologia, właściwe procedury statystyczne, unikanie nadmiernego obciążenia respondentów, opłacalność, przydatność, dokładność i rzetelność* oraz 14 i 15, odpowiednio — *spójność i porównywalność, dostępność i przejrzystość* zostało sformułowanych 41 akcji usprawniających. Wykonano tu 73% działań. W trakcie realizacji jest 11 akcji o charakterze długofalowym. Są to m.in.: wykorzystanie źródeł administracyjnych do celów statystycznych, poprawa jakości operatów do badań statystycznych, stosowanie metod imputacji w badaniach statystycznych, doskonalenie metodologii rachunków środowiskowych, budowa kompleksowego systemu metadanych oraz przygotowanie rozwiązań informatycznych umożliwiających projektowanie przez użytkownika zestawień danych dla analiz dostosowanych do jego potrzeb.

Jedną z rekomendacji przeglądu partnerskiego z 2007 r. było utworzenie w GUS jednostki zajmującej się przygotowaniem standardowych zasad i metod poprawy jakości badań statystycznych, zgodnie ze standardami europejskimi ESS. W wyniku realizacji tej rekomendacji w 2008 r. utworzono Samodzielne Stanowisko ds. Jakości w Departamencie Metodologii, Standardów i Rejestrów, które było odpowiedzialne za koordynowanie wdrażania zasad EKPS w polskiej statystyce publicznej, przygotowanie procedur, instrukcji i wytycznych w zakresie jakości oraz za prowadzenie szkoleń.

Zadania związane z realizacją zasady 4 EKPS *Zobowiązanie do zapewnienia odpowiedniej jakości*² są prowadzone w Wydziale Metodologii i Jakości wspomnianego Departamentu we współpracy z Ośrodkiem Statystyki Matematycznej Urzędu Statystycznego w Łodzi.

Zadania te obejmują:

- koordynowanie monitoringu wdrażania zasad EKPS w jednostkach statystyki publicznej i przygotowanie raportów do Eurostatu z tego zakresu;
- wdrażanie zarządzenia nr 35 prezesa GUS z 28.12.2011 r. w sprawie pomiaru, oceny oraz monitorowania jakości badań statystycznych w służbach statystyki publicznej (zarządzenie wdraża do praktyki statystycznej narzędzia do oceny, pomiaru i monitorowania jakości badań statystycznych — raporty jakości, mierniki jakości, listy kontrolne i przeglądy jakości);

² EKPS, wersja z 2011 r., przyjęty przez Komitet ds. Europejskiego Systemu Statystycznego z 28 września 2011 r., http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/POZ_EKPS_2011-PL.PDF, s. 1—7.

- prowadzenie szkoleń z zakresu jakości — szkolenie w Jachrance w grudniu 2008 r., szkolenia systematyczne dla nowych pracowników w trakcie służby przygotowawczej, szkolenia po udziale w doszkalcających wyjazdach zagranicznych, warsztaty z zakresu zastosowania narzędzi do opisu, pomiaru i monitorowania jakości w badaniu statystycznym w 2012 r. (trzy edycje w 2012 r.: 16—18.04.2012 r. w Centrum Badań i Edukacji Statystycznej GUS w Jachrance, 14—16.05.2012 r. w GUS, 26—28.06.2012 r. w Centrum Badań i Edukacji Statystycznej GUS w Jachrance, instruktaż dotyczący prowadzenia przeglądów jakości — 26.03.2013 r., 9.09.2013 r., 18.03.2014 r., szkolenie pt. *Doskonalenie jakości badań statystycznych — standardy jakości, metody i narzędzia* dla przedstawicieli ministerstw i urzędów centralnych — 4.07.2013 r. oraz szkolenie e-learningowe w 2014 r.);
- udostępnianie materiałów na temat jakości w Intranecie w folderze *Jakość w statystyce* (m.in. podstawowe standardy jakości ESS, informacje z przeglądu partnerskiego, materiały ze szkoleń i warsztatów) oraz na stronie internetowej GUS: http://www.stat.gov.pl/gus/5466_PLK_HTML.htm, co umożliwia popularyzację wiedzy na temat jakości oraz samokształcenie statystyków.

Zarządzanie jakością o charakterze strategicznym odbywa się na podstawie planów wieloletnich³, półrocznych planów dotyczących przeglądów jakości, zatwierdzanych przez kierownictwo GUS, priorytetów do działań określanych podczas spotkań Prezydium Kolegium GUS oraz rekomendacji zgłaszanych w trakcie posiedzeń Komisji Metodologicznej i Komisji Programowej GUS.

Zarządzanie jakością na szczeblu operacyjnym jest wykonywane przez Departament Metodologii, Standardów i Rejestrów oraz Urząd Statystyczny w Łodzi w zakresie doskonalenia standardowych narzędzi pomiaru, oceny i monitorowania jakości badań statystycznych i wdrażania ich w badaniach statystycznych, jak również przez departamenty autorskie i urzędy statystyczne w zakresie podwyższania jakości badań w dziedzinach statystycznych pozostających w ich kompetencji.

W ramach zarządzania jakością badań statystycznych zarówno na szczeblach strategicznym, jak i operacyjnym jest zapewniona spójność ze standardami jakości ESS w znowelizowanym EKPS z 28.09.2011 r. (Deklaracja Jakości ESS stanowi część Kodeksu), zaleceniami Grupy wiodących ekspertów LEG⁴, regulacją Parlamentu Europejskiego i Rady nr 223/2009 na temat statystyki europej-

³ *Kierunki rozwoju polskiej statystyki publicznej do 2017 r.* (2012), GUS, http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/bip/BIP_kierunki_rozwoju_polskiej_statystyki_publicznej_do_2017.pdf, s. 1—81.

⁴ Zalecenia Grupy wiodących ekspertów ds. jakości (LEG), Aneks 3 do Raportu końcowego Grupy wiodących ekspertów ds. jakości (LEG), przyjętego na 42 spotkaniu Komitetu ds. Programu Statystycznego, Luksemburg, 19 i 20 września 2001 r., http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/POZ_Zalecenia_Grupy_wiodacych_ekspertow_ds_jakosci.pdf, s. 1 i 2.

skiej i jej przygotowywaną nowelizacją⁵ oraz Komunikatem Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady COM (2011) 211 final na temat efektywnego zarządzania jakością w statystyce europejskiej⁶.

Aby mieć wpływ na kierunki rozwoju statystyki europejskiej i jej jakość, pracownicy GUS aktywnie uczestniczą w pracach ESS poprzez udział w grupach roboczych i zadaniowych Eurostatu dotyczących doskonalenia metodologii badań statystycznych (tj. w grupach roboczych: „Jakość w statystyce”, „Metadane” oraz w ramach statystyki dziedzinowej, a także w grupie zadaniowej dotyczącej przygotowania metodologii kolejnej rundy przeglądu partnerskiego).

W celu wzmocnienia wiarygodności statystyki publicznej realizowane są również w krajach członkowskich prace związane z zaangażowaniem strony rządowej w zapewnienie zaufania do statystyki publicznej poprzez stworzenie warunków instytucjonalnych dotyczących niezależności zawodowej, pełnienia funkcji koordynacyjnej w zakresie programu badań statystycznych, metod i procedur, dostępu do źródeł administracyjnych i ich dostosowywania do celów statystycznych. Działania prowadzone są w ramach tematu zobowiązania do zapewnienia zaufania (*Commitments of Confidence* — CoC). Kraje członkowskie same decydują, w jaki sposób zrealizują cele wynikające z CoC. W warunkach GUS wykonanie tych zadań jest zapewnione dzięki aktualizacji rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 223/2009 w sprawie statystyki europejskiej oraz zmianom w ustawie o statystyce publicznej.

WDRAŻANIE EKPS I JEGO WPŁYW NA REALIZACJĘ MISJI I WIZJI POLSKIEJ STATYSTYKI PUBLICZNEJ

EKPS stanowi podstawowy standard dotyczący doskonalenia jakości statystyki na poziomie instytucjonalnym. Został on przyjęty przez Komitet do Spraw Programu Statystycznego 24.02.2005 r. i wprowadzony Komunikatem Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie niezależności, wiarygodności i odpowiedzialności krajowych i wspólnotowych organów statystycznych 25.05.2005 r. Kodeks był ponownie znowelizowany i zatwierdzony przez Komitet ds. Europejskiego Systemu Statystycznego 28.09.2011 r.

⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 223/2009 z 11.03.2009 r. w sprawie statystyki europejskiej oraz uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE, Euratom) nr 1101/2008 r. w sprawie przekazywania do Urzędu Statystycznego Wspólnot Europejskich danych statystycznych objętych zasadą poufności, rozporządzenie Rady (WE) nr 322/97 w sprawie statystyki Wspólnoty oraz decyzję Rady 89/382/EWG, Euratom w sprawie ustanowienia Komitetu ds. Programów Statystycznych Wspólnot Europejskich, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:087:0164:0173:pl:PDF>, s. 1—10.

⁶ *Communication from the Commission to the European Parliament and the Council Towards robust quality management for European Statistics*, COM (2011) 211 final, Brussels, 15.04.2011 r., http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/quality/documents/COM-2011-211_Communication_Quality_Management_EN.pdf, s. 1—10.

EKPS odzwierciedla *Podstawowe zasady statystyki oficjalnej* uchwalone przez Komisję ds. Statystyki ONZ 14.04.1994 r., z uwzględnieniem ich aktualizacji oraz opiera się na Deklaracji Jakości ESS (obecnie preambuła do Kodeksu) i zaleceniach LEG. Składa się on ze wspomnianych na wstępie 15 zasad, wyodrębnionych w ramach środowiska instytucjonalnego, procesów statystycznych oraz produktów badań statystycznych. Wdrażanie tego Kodeksu podlega monitorowaniu w formie przeglądów partnerskich i samooceny⁷, zgodnie z wytycznymi Eurostatu.

Znaczące osiągnięcia wynikające z wdrażania zasad EKPS w GUS w ostatnich latach to:

wprowadzenie sprawozdawczości elektronicznej (od 1.01.2009 r.) w ramach zasad EKPS: 9, 10 i 12;

- opracowanie koncepcji szerszego wykorzystania źródeł administracyjnych dla potrzeb spisu (np. w Powszechnym Spisie Rolnym w 2010 r. dane o ekologicznych gospodarstwach rolnych i wykorzystaniu subwencji rolniczych były bezpośrednio pobierane ze źródeł administracyjnych) i wykorzystanie metody mieszanej w spisie powszechnym w ramach zasady 9 EKPS;
- wykorzystanie źródeł administracyjnych w badaniach statystycznych (m.in. w statystyce demografii, finansów, środowiska naturalnego, rolnictwa) w ramach zasad EKPS 9 i 10;
- zastosowanie metody imputacji danych w badaniach statystycznych w celu redukcji braków odpowiedzi (np. EU-SILC, STS (*Short-Term Statistics*), częściowo SBS (*Structural Business Statistics*) w ramach zasady 12 EKPS;
- zaangażowanie pracowników naukowych w doskonalenie metodologii badań w ramach zasady 7 EKPS: konferencje, seminaria, kongresy (Kongres Statystyki Polskiej w Poznaniu w 2012 r., II Kongres Demograficzny *Polska w Europie — Przyszłość demograficzna* w 2012 r., konferencje z okazji 95-lecia istnienia GUS i Międzynarodowego Roku Statystyki 2013) oraz prace Komisji Metodologicznej;
- poprawa jakości operatów do badań statystycznych poprzez zastosowanie źródeł administracyjnych do ich aktualizacji w ramach zasady 12 EKPS;
- doskonalenie systemu metadanych statystycznych w ramach zasady 15 EKPS;
- udział statystyków w pracach międzyresortowych grup roboczych (np. rachunki narodowe) w ramach zasad EKPS: 7, 8, 9 i 10.

Należy podkreślić, że działania usprawniające, wynikające z oceny funkcjonowania EKPS, wytyczają główne kierunki prac w zakresie jakości. Mają one na celu m.in.:

- redukcję obciążenia respondentów poprzez m.in. doskonalenie elektronicznej metody zbierania danych w badaniach przedsiębiorstw, wykorzystywanie me-

⁷ Po przeglądzie partnerskim monitoring wdrażania zasad EKPS w formie samooceny odbył się w: 2008 r. (stan na 29.02.2008 r.), 2009 r. (stan na 31.05.2009 r.), 2010 r. (stan na 31.03.2010 r.), 2011 r. (stan na 31.03.2011 r.), 2012 r. (stan na 31.03.2012 r.) i 2013 r. (stan na 31.03.2013 r.).

to mieszanych w badaniach społecznych (CAPI⁸, CATI⁹, CAII¹⁰), szersze wykorzystanie źródeł administracyjnych do aktualizacji operatów, integracji badań statystycznych, redukcji braków odpowiedzi w wyniku stosowania imputacji i estymacji, stosowanie metod integracji danych z badań i źródeł administracyjnych, doskonalenie metodologii badań losowych i zastępowanie nimi badań pełnych;

- priorytetyzację badań objętych programem badań statystycznych statystyki publicznej poprzez lepsze dostosowanie do potrzeb użytkowników w wyniku analizy kosztów i korzyści badań, doskonalenie jakości operatów do badań;
- szerszą implementację standardów jakości ESS;
- doskonalenie systemu metadanych i budowę zintegrowanych systemów informacji statystycznej;
- doskonalenie metodologii badań statystycznych poprzez prowadzenie prac metodologicznych dotyczących wdrażania nowych metod badawczych, opracowania metodyki integracji różnych źródeł informacji, prowadzenia szybkich szacunków, opracowania rachunków satelitarnych, przygotowania wskaźników do pomiaru nowych zjawisk badawczych, innych usprawnień będących wynikiem zaleceń z przeglądów jakości badań statystycznych;
- rozwijanie działań na rzecz badań obciążenia respondentów i satysfakcji użytkowników informacji statystycznej, prowadzenie działalności edukacyjnej z zakresu jakości w statystyce publicznej.

Wdrażanie EKPS w GUS jest zapewnione dzięki:

- spójności misji i wizji statystyki publicznej z zasadami Kodeksu. Misją statystyki publicznej jest dostarczanie wiarygodnych, rzetelnych, niezależnych oraz wysokiej jakości informacji statystycznych na temat stanu i zmian zachodzących w społeczeństwie, gospodarce i środowisku naturalnym oraz danych odpowiadających na potrzeby użytkowników krajowych i międzynarodowych. Wizja rozwoju określa sposób działania oraz pozycję, jaką polska statystyka publiczna zamierza osiągnąć, a także wyznacza wartości, jakimi statystyka publiczna będzie się kierować dążąc do realizacji wizji. Jedną z tych wartości są działania statystyki publicznej realizowane z uwzględnieniem zasad znowelizowanego EKPS w celu zwiększenia zaufania do niezależności, rzetelności i odpowiedzialności zarówno polskiej statystyki publicznej, jak i Eurostatu oraz do wiarygodności i jakości tworzonej i upowszechnianej przez nich statystyki;
- uczestnictwu departamentów GUS w samoocenie wdrażania zasad EKPS prowadzonej raz w roku na podstawie kwestionariuszy Eurostatu;
- szkoleniom na temat jakości w statystyce;

⁸ *Computer Assisted Personal Interview.*

⁹ *Computer Assisted Telephone Interview.*

¹⁰ *Computer Assisted Internet Interview.*

— systematycznemu podnoszeniu poziomu wiedzy na temat EKPS w wyniku dostępu do dokumentacji przez Intranet i udostępnieniu podstawowych informacji o jakości dla użytkowników zewnętrznych na stronie internetowej GUS.

FUNKCJONOWANIE KOMPONENTÓW (kryteriów) JAKOŚCI W POLSKIEJ STATYSTYCE PUBLICZNEJ

Jakość definiowana jest — według normy ISO 8402:1986 — jako ogół cech i właściwości produktu lub usługi, które decydują o zdolności zaspokojenia potrzeb zadeklarowanych lub domyślnych. Z kolei norma ISO 9000¹¹ określa jakość produktu statystycznego jako stopień, w jakim zespół istotnych cech produktu spełnia wymagania. Przytoczone definicje jakości są ze sobą związane, ponieważ wskazują na konieczność istnienia zespołu cech produktu, które powinny spełniać wymagania — potrzeby użytkowników.

Cechy produktów i procesów statystycznych są oceniane według 6 komponentów jakości¹², które obejmują: przydatność, dokładność, terminowość i punktualność, dostępność i przejrzystość, porównywalność oraz spójność. Przy ocenie jakości badań statystycznych uwzględnia się również koszty i obciążenia związane z tworzeniem statystyki oraz zagadnienia poufności, transparentności i bezpieczeństwa danych. Funkcjonowanie tych komponentów w badaniach statystycznych w sposób efektywny jest niezbędne w celu zapewnienia podniesienia ich jakości.

Doskonalenie przydatności badań statystycznych, czyli ich dostosowanie do potrzeb odbiorców, oparte jest na szerokich konsultacjach programu badań statystyki publicznej z użytkownikami. Komentarze i uwagi analizowane są pod kątem możliwości ich wdrożenia, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z kosztów prowadzenia badań, obciążenia respondentów, problemów wynikających z konieczności dokonywania trudnych wyborów, np. między porównywalnością danych a ich przydatnością, dokładnością danych a ich przydatnością itd. Prowadzone są prace nad badaniem satysfakcji użytkowników. W ocenie zdolności badań do zaspokojenia potrzeb informacyjnych dużą rolę odgrywają Komisja Programowa, Komisja Metodologiczna, Rada Statystyki oraz Naukowa Rada Statystyczna — w identyfikowaniu priorytetowych tematów badawczych.

Poprawa dokładności danych statystycznych¹³ jest prowadzona systematycznie, m.in. przez:

— analizę błędów losowych i nielosowych występujących w badaniach statystycznych;

¹¹ Podręcznik Eurostatu *ESS Handbook for Quality Reports*, Luksemburg 2009, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/ver-1/quality/documents/EHQR_FINAL.pdf, s. 17.

¹² Art. 12 regulacji Parlamentu i Rady Europejskiej nr 223/2009 na temat statystyki europejskiej określa definicje poszczególnych komponentów jakości.

¹³ *Kierunki rozwoju polskiej statystyki publicznej do 2017 r.* (2012), GUS, s. 51 i 52, http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/bip/BIP_kierunki_rozwoju_polskiej_statystyki_publicznej_do_2017.pdf.

- doskonalenie elektronicznej metody zbierania danych;
- stosowanie reguł walidacyjnych w zbieraniu, przetwarzaniu i analizie badań;
- stosowanie techniki imputacji i estymacji danych przy występowaniu braków odpowiedzi;
- intensywne wykorzystywanie źródeł administracyjnych w celu poprawy jakości operatów do badań, imputacji danych, uogólniania wyników w badaniach reprezentacyjnych, zastępowania badań statystycznych danymi administracyjnymi, rozszerzenia możliwości analitycznych;
- integrację i konsolidację badań.

Po zakończeniu każdej edycji badania sporządzany jest raport z jego przebiegu, który stanowi podstawę do wdrażania wniosków usprawniających w zakresie eliminowania błędów losowych i nielosowych, np. wprowadzenie zmian w formularzu, objaśnieniach do formularza oraz wytycznych w kolejnej edycji badania. Należy zauważyć, że dokonywana ocena *ex post* stanowi podstawę do podejmowania działań prewencyjnych przed rozpoczęciem następnej edycji badania.

Terminowość i punktualność danych jest przestrzegana ze względu na terminy określone w przepisach prawnych, harmonogramach badań i planach wydawniczych GUS. Dzięki zmianom w metodach badań polegających na stosowaniu metod mieszanych w zbieraniu danych, wykorzystywaniu źródeł administracyjnych, integracji różnych źródeł informacji i stosowania tzw. „szybkich szacunków”, skróceniu ulega odstęp między okresem referencyjnym, w którym dane zjawisko jest opisywane w stosunku do terminu, kiedy informacja o badanym zjawisku jest rozpowszechniana i udostępniana użytkownikom.

Dostępność i przejrzystość badań jest doskonała poprzez wykorzystanie różnorodnych form udostępniania informacji statystycznych (konferencje prasowe, Internet, CD-ROM itp.) i metod wizualizacji danych. Istotną rolę odgrywa tu doskonalenie systemu metadanych, ze zwróceniem uwagi na ich funkcję informacyjną niezbędną do prawidłowej interpretacji danych statystycznych. Informacje o jakości danych statystycznych publikowane są w sposób przystępny w publikacjach statystycznych i raportach jakości.

Porównywalność danych jest zapewniana poprzez stosowanie standardów, m.in. w zakresie pojęć, klasyfikacji, rejestrów statystycznych oraz poprzez zapewnienie przeliczeń danych w warunkach porównywalnych, np. w przypadku zmian w klasyfikacjach. Dzięki stwarzaniu warunków niezbędnych do porównywalności danych poprzez stosowanie tych samych standardów możliwa jest ich integracja i racjonalne wykorzystywanie zasobów osobowych i finansowych. Umożliwia to również publikowanie szeregów danych w dłuższej perspektywie, co dla użytkowników informacji jest niezwykle cenne z punktu widzenia prowadzonych analiz.

Spójność badań jest analizowana głównie pod kątem ich zakresu podmiotowego i przedmiotowego, częstotliwości zbierania danych oraz stosowanych przekrojów dla zmiennych. Zidentyfikowanie związków koherencyjnych między badaniami w ramach danej dziedziny i między nimi umożliwia redukcję obciążenia respon-

dentów, eliminowanie redundancji danych oraz rozszerzenie możliwości prowadzenia analiz statystycznych, w celu jak najpełniejszego zaspokojenia potrzeb użytkowników. Porównywalność i spójność odgrywają ważną rolę w pracach nad tworzeniem zintegrowanego systemu badań gospodarczych oraz społecznych.

Niekiedy dochodzi do konfliktów między kryteriami jakości i pojawia się wówczas problem trudnego wyboru. Skrócenie np. okresu zbierania danych poprawi terminowość badania, jednak może mieć negatywny wpływ na jego dokładność, w wyniku zwiększenia się wskaźnika braków odpowiedzi. Z kolei wprowadzenie dodatkowych przekrojów danych na poziomie regionalnym wpłynie z jednej strony korzystnie na ocenę przydatności badania, ale z drugiej napotka problem związany z obciążeniem badania błędami na poziomie danych regionalnych z powodu niedostatecznej optymalizacji próby. Zbieranie danych według przekrojów regionalnych może wydłużyć okres realizacji badania i opóźnia termin jego zakończenia. Zmiana w definicjach danych i stosowanych klasyfikacjach poprawia ich przydatność, ale powoduje przerwy w szeregach czasowych danych z powodu braku ich porównywalności. Powstają również problemy z zachowaniem spójności danych z innymi danymi.

Odrębną kwestię stanowią problemy jakości związane z korzystaniem z zewnętrznych systemów informacyjnych. Są one wykorzystywane przez statystykę do różnych celów, m.in. do: zastępowania badań statystycznych, rozszerzenia ich zawartości informacyjnej o dodatkowe zmienne, aktualizacji operatów do badań, imputacji czy estymacji. W dostosowywaniu źródeł administracyjnych do celów statystycznych należy zwrócić uwagę na zapewnienie działań standaryzacyjnych w zakresie m.in.: klasyfikacji, list kodowych, stosowanych definicji zmiennych, opisu operatów do badań i dokonywanej na ich podstawie charakterystyki podmiotów uczestniczących w badaniach. Istotne jest zapewnienie kompletnych metadanych (w tym dotyczących jakości). Należy zauważyć, że przy ocenie jakości źródeł zewnętrznych nie występują błędy wynikające z budowy kwestionariusza czy mające charakter losowy. Dość istotną kwestią pozostaje jednak dla tych źródeł zdolność do integracji ze źródłami statystycznymi i zapewnienie porównywalnych oraz spójnych serii danych. Wykorzystanie zewnętrznych źródeł wpływa korzystnie na wizerunek GUS, ponieważ wiąże się z redukcją kosztów prowadzonych badań i ograniczaniem obciążenia respondentów.

W celu jak najpełniejszego korzystania ze źródeł zewnętrznych statystycy powinni mieć istotny wpływ na ich projektowanie i wdrażanie standardów w zakresie m.in. definicji zmiennych i stosowanych klasyfikacji. Niezbędny jest dostęp do odpowiednich metadanych i zapewnienie warunków do ich standaryzacji.

Standaryzacja stanowi podstawę do tworzenia interoperacyjności systemów i ich integracji. Systemy administracyjne powinny być aktualizowane na podstawie innych systemów. Należy doskonalić metody przetwarzania (w tym metody walidacji) i analizy danych. Statystycy powinni mieć wpływ na opracowy-

wanie harmonogramów przekazywania danych z systemów zewnętrznych dla potrzeb statystyki. Dostępność i przejrzystość powinna być zapewniona przez standardowe formaty udostępniania i wymiany danych oraz metadanych. Niezbędne jest stosowanie standardowych metod ochrony danych.

Systemy powinny mieć zagwarantowane warunki stabilności funkcjonowania, co umożliwiałoby stosowanie sprawdzonych procedur adaptacji danych do celów statystycznych w dłuższym okresie bez konieczności ponoszenia dodatkowych nakładów związanych z ich ciągłym dostosowywaniem. Wszelkie zmiany w systemach powinny znaleźć odzwierciedlenie w procedurach rewizji danych. Należy stosować metody oparte na wiedzy naukowej, zgodne z zasadą 7 EKPS — *Rzetelna metodologia*, w zakresie przetwarzania danych (doboru i łączenia rekordów, postępowania z brakującymi informacjami oraz występowaniem wartości odstających). Przy podejmowaniu decyzji o korzystaniu ze źródeł zewnętrznych należy brać pod uwagę analizę kosztów w stosunku do efektów uzyskanych tą drogą danych.

Warto zauważyć, że prace nad doskonaleniem jakości badań statystycznych wymagają działań wielokierunkowych, usystematyzowanych i zapewnienia odpowiednich, standardowych procedur statystycznych, wdrażanych od momentu projektowania i zbierania danych aż po zatwierdzenie i rozpowszechnianie wyników.

POMIAR, OCENA I MONITOROWANIE JAKOŚCI BADAŃ STATYSTYCZNYCH

Rok 2013 był pierwszym okresem wdrażania standardowego systemu doskonalenia jakości badań statystycznych od fazy przygotowania badania aż po rozpowszechnianie wyników. Było to możliwe dzięki zasadom zawartym w zarządzeniu wewnętrznym prezesa GUS nr 35 z 28.12.2011 r. w sprawie pomiaru, oceny i monitorowania jakości badań statystycznych. Wdrażanie zarządzenia wzmacnia działania standaryzacyjne, ułatwia stosowanie podejścia procesowego w produkcji danych statystycznych zgodnie z modelem GSBPM (*Generic Statistical Business Process Model*), pozwala na doskonalenie dokumentacji procesów, metod i narzędzi oraz na integrację procesów i doskonalenie metodologii badań i metadanych oraz zwiększa zaangażowanie pracowników w doskonalenie jakości badań statystycznych (postawy proaktywne), w tym w zmniejszanie obciążenia respondentów.

Należy zauważyć, że przed wejściem w życie omawianego zarządzenia podejście do jakości badań miało charakter fragmentaryczny. Ograniczało się ono głównie do analizy błędów losowych i nielosowych w badaniach statystycznych na podstawie raportów z przebiegu badania i raportów kompletności badania. Obecnie problem ten przedstawiany jest w sposób kompleksowy, w nawiązaniu do kryteriów jakości spójnych ze standardami obowiązującymi w ESS. Ocena jakości danych nie istnieje bez rozpoznania ich przydatności w powią-

zaniu z innymi kryteriami jakości. Wykorzystywane są elementy analizy SWOT (*Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats*) do oceny funkcjonowania każdego z komponentów jakości w badaniu statystycznym. Na podstawie analizy słabych stron badania formułowano działania usprawniające. W większości przypadków mają one charakter prewencyjny, zapewniający redukcję błędów w kolejnych edycjach badań. Istnieją wytyczne przedstawiające sposób wykorzystania standardowych narzędzi doskonalenia jakości badań w praktyce statystycznej. Ponadto w celu utrwalenia wiedzy i kształtowania pro jakościowych postaw statystyków prowadzone są szkolenia, w formie wykładów, w ramach służby przygotowawczej, warsztaty i seminaria z zakresu standardów jakości i metod ich wdrażania oraz instruktaże do przeglądów jakości. Dzięki udostępnieniu materiałów w Intranecie i Internecie możliwe jest również uzupełnienie wiedzy o jakości badań statystycznych w formie samoedukacji.

Wdrożenie wspomnianego zarządzenia wiąże się z działaniami praktycznymi podejmowanymi przez statystyków, m.in. z opracowywaniem raportów jakości i mierników jakości.

W celu ułatwienia prac nad sporządzeniem raportów jakości Ośrodek Statystyki Matematycznej w Łodzi przygotował aplikację do ich sporządzania w wersji elektronicznej, która dostępna jest pod adresem <http://raportjakosci>.

Urząd Statystyczny w Łodzi współpracuje z Departamentem Metodologii, Standardów i Rejestrów GUS w weryfikacji kompletności zapisów zawartych w raportach jakości z badań i prowadzi ich analizę merytoryczną oraz udziela konsultacji w zakresie interpretacji zmian jakościowych zachodzących w badaniach i ich doskonalenia. Standardowa forma raportów, przyjęta w zarządzeniu w sprawie jakości, ułatwia ich porównywanie w ramach jednej dziedziny statystycznej i między nimi. Raporty jakości i zamieszczane w nich mierniki jakości są podstawą do dokonywania analiz pod kątem formułowania działań usprawniających w badaniach statystycznych.

W Urzędzie Statystycznym w Łodzi są prowadzone także prace ukierunkowane na automatyzację czynności związanych z opracowaniem raportów jakości i prowadzeniem analiz jakościowych. Chodzi o stworzenie aplikacji wspierającej edycję, przeglądanie, sortowanie i filtrowanie informacji uzyskanych w raportach jakości.

Pomiar i ocena jakości zawarta w raportach są podstawą do typowania badań statystycznych w zakresie przeglądów jakości i monitorowania wdrażania działań usprawniających.

Kolejny rodzaj prac wynikających z zarządzenia to prowadzenie przeglądów jakości zgodnie z planem zaopiniowanym przez Komisję Metodologiczną i zatwierdzonym przez kierownictwo GUS.

Pod koniec 2012 r. Departament Metodologii, Standardów i Rejestrów zainicjował wspólnie z Urzędem Statystycznym w Łodzi przeprowadzenie pilotażowego przeglądu jakości w celu przetestowania organizacji przeglądu i narzędzi przewidzianych do wykorzystania w przeglądach jakości w 2013 r. Przegląd doty-

czył kontroli pracy ankierów w badaniu PNZ — praca niezarobkowa poza gospodarstwem domowym. W przeglądzie wzięli udział pracownicy Departamentu Badań Społecznych i Warunków Życia jako jednostka autorska badania, przedstawiciele Departamentu Programowania i Koordynacji Badań, Departamentu Pracy oraz urzędów statystycznych z Warszawy, Opola i Gdańska. Pilotaż przeprowadzono w listopadzie 2012 r. Raport ze wspomnianego przeglądu zawierał wnioski usprawniające dla badania PNZ, którego kolejna edycja przewidywana jest do realizacji w 2015 r. oraz wnioski systemowe dotyczące pracy ankierów.

Na podstawie analizy zapisów dokumentu *Kierunki rozwoju polskiej statystyki publicznej do 2017 r.*, programu badań statystycznych statystyki publicznej, planu opracowań statystycznych, konsultacji z jednostkami statystyki publicznej Departament Metodologii, Standardów i Rejestrów, we współpracy z Ośrodkiem Statystyki Matematycznej w Łodzi, opracował plan przeglądów jakości badań statystycznych na 2013 r. W wyniku uwag zgłoszonych przez kierownictwo GUS i jednostki autorskie plan ten uległ uproszczeniu i obecnie jest przygotowywany dla okresów półrocznych. Zweryfikowany plan przeglądów jakości w 2013 r. objął badania istotne z punktu widzenia przygotowania opracowań wtórnych, w tym statystyki rachunków narodowych i integracji z różnymi źródłami danych, zapewnienia użytkownikom dostępu do terminowych i punktualnych danych, poprawy dostępności i przejrzystości danych, ze zwróceniem uwagi na przygotowanie niezbędnych metadanych w celu umożliwienia ich prawidłowej analizy i interpretacji (m.in. *Sprawozdanie o produkcji P-01*, *Sprawozdanie o wykorzystaniu technologii informacyjno-telekomunikacyjnych w przedsiębiorstwach SSI-01*, *Badanie apteki i punkty apteczne ZD-5*). W trakcie prowadzenia przeglądów ocenie podlegają różne komponenty jakości badania: przydatność, dokładność, terminowość i punktualność, dostępność i przejrzystość, porównywalność i spójność.

Organizacją prac związanych z przeglądami jakości zajmują się pracownicy Ośrodka Statystyki Matematycznej w Łodzi (koordynator przeglądów), we współpracy z Departamentem Metodologii, Standardów i Rejestrów.

Wśród zadań wynikających z prowadzenia przeglądów jakości należy wymienić: szkolenie osób biorących udział w przeglądach w danym roku w ramach instruktaży, koordynację przeglądów jakości (prace organizacyjno-metodologiczne związane z przygotowywaniem i prowadzeniem przeglądów), sprawdzanie formalnej zgodności raportów z przeglądów z zobowiązującym szablonem, przeprowadzanie spotkań podsumowujących cykl przeglądów oraz monitorowanie wdrażania zaleceń (akcji usprawniających) po przeglądach jakości i upowszechnianie dobrych praktyk.

Przeglądy jakości i ich efekty zapisane w raportach stanowią cenną informację o prowadzonych działaniach usprawniających, jak również tematach, które mogą być przedmiotem prac metodologicznych.

Wymiernym efektem przeglądów jakości jest zidentyfikowanie dobrych praktyk oraz ich upowszechnianie w folderze publicznym *Jakość w statystyce...*

Urząd Statystyczny w Łodzi monitoruje stan zaawansowania prac oraz informacje dotyczące zagrożeń realizacji zadań usprawniających po przeglądach jako-

ści. Kierownictwo GUS jest systematycznie informowane o wnioskach usprawniających wynikających z realizacji przeglądów jakości i ich wdrażaniu.

W planach jest stworzenie aplikacji umożliwiającej monitorowanie wdrażania akcji usprawniających po przeglądach jakości. Dzięki aplikacji informacje przekazywane przez autorów badań (w tym zapisy z raportów z przeglądu jakości) będą automatycznie udostępniane koordynatorom ds. jakości, pozwalając im na bieżący nadzór nad postępami w zakresie doskonalenia jakości badania oraz interwencje w przypadku zagrożenia terminu realizacji, jak również podjęcie prac w celu umożliwienia wykonania zalecenia.

Poza wspomnianymi już rozwiązaniami jednostki autorskie mają możliwość przedstawiania do zaopiniowania Komisji Metodologicznej propozycji nowych rozwiązań jakościowych w zakresie metodologii badań statystycznych, wynikających m.in. z przeglądów jakości.

Ponadto, jednostki autorskie dokonują samooceny jakości prowadzonych badań na zasadzie dobrowolności z wykorzystaniem listy kontrolnej do samooceny jakości badań statystyki publicznej (LiKoS). Urząd Statystyczny w Łodzi we współpracy z Departamentem Metodologii, Standardów i Rejestrów doskonali zawartość tej listy na podstawie uwag i potrzeb zgłaszanych przez jednostki autorskie.

Zastosowanie metod oceny, pomiaru i monitoringu informacji dotyczących jakości badań statystycznych, wspieranych stopniowo przez narzędzia informatyczne, ułatwia zarządzanie procesami statystycznymi i prowadzenie skoordynowanej polityki jakości w badaniach statystycznych.

W ramach innych prac poprawiających jakość badań statystycznych w polskiej statystyce publicznej są kontynuowane następujące działania o charakterze długofalowym:

- a) wzmocnienie niezależności zawodowej, profesjonalnej i zaufania do statystyki, łatwiejszy dostęp do źródeł administracyjnych i ich dostosowywanie do celów statystycznych, wzmocnienie roli koordynacyjnej GUS w zakresie działań standaryzacyjnych w krajowym systemie statystycznym dzięki zmianom w prawie unijnym (przygotowywana nowelizacja rozporządzenia Parlamentu i Rady Europejskiej nr 223/2009 w sprawie statystyki europejskiej, zmiany w EKPS) i krajowym (zmiany do ustawy o statystyce publicznej);
- b) redukcja obciążenia respondentów poprzez m.in. doskonalenie elektronicznej metody zbierania danych w badaniach przedsiębiorstw, stosowanie różnych metod ich zbierania w badaniach społecznych (CAII, CAPI, CATI, metody mieszane) i doskonalenie pracy ankierów, szersze wykorzystanie źródeł administracyjnych, doskonalenie metodologii badań losowych;
- c) wykorzystanie źródeł pozastatystycznych w badaniach statystycznych;
- d) rozwój statystyki eksperymentalnej, w tym korzystanie ze źródeł o charakterze *Big Data*;
- e) opracowanie i wdrażanie nowej organizacji badań statystycznych uwzględniającej model GSBPM dostosowany do warunków krajowych;
- f) integracja danych z różnych źródeł w ramach nowej organizacji badań, rozwój podejścia procesowego i ciągłe jego doskonalenie;

- g) doskonalenie metod walidacji w zbieraniu, przetwarzaniu i analizie danych;
- h) stosowanie techniki imputacji i estymacji danych w celu redukcji braków odpowiedzi w badaniach statystycznych;
- i) prowadzenie działań standaryzacyjnych w zakresie pojęć, klasyfikacji, list kodowych, metodologii i jakości oraz innych metadanych wykorzystywanych w badaniach statystycznych;
- j) poprawa jakości operatów do badań statystycznych;
- k) przygotowywanie badań oceny potrzeb i satysfakcji użytkowników;
- l) doskonalenie systemu metadanych w ramach budowy zintegrowanych systemów informacji statystycznej, m.in. realizacja projektu SISP (System Informacyjny Statystyki Publicznej);
- m) rozwój koncepcji systemu edukacji statystycznej w zakresie jakości w statystyce publicznej.

PRZYGOTOWANIE DO KOLEJNEJ RUNDY PRZEGLĄDU PARTNERSKIEGO

W działaniach związanych z doskonaleniem jakości badań statystycznych istotną kwestią jest przygotowanie polskiej statystyki publicznej do drugiej rundy przeglądu partnerskiego.

Pod koniec 2012 r. Eurostat opracował dokument dotyczący zasad przygotowania drugiej rundy przeglądów partnerskich, w tym powołania grupy zadaniowej złożonej z przedstawicieli wybranych krajów członkowskich, która ma za zadanie opracowanie metodologii do nowej edycji przeglądu. Dokument ten przedstawiono w listopadzie 2012 r. na posiedzeniu Komitetu ds. ESS i uzyskał jego poparcie.

Przedstawiciel Departamentu Metodologii, Standardów i Rejestrów uczestniczy w pracach grupy zadaniowej Eurostatu dotyczącej przygotowania metodologii kolejnej rundy przeglądu partnerskiego. Dzięki pracom w grupie zadaniowej możliwe jest systematyczne informowanie jednostek statystyki publicznej o zakresie prac związanych z przygotowaniem do przeglądu, dotyczących m.in. zasad prowadzenia przeglądu partnerskiego, opracowania dokumentacji umożliwiającej ocenę realizacji prac prowadzonych przez statystykę publiczną zgodnie z zasadami EKPS i poznania oraz wypełniania kwestionariuszy samooceny.

Udział w przeglądzie partnerskim biorą: audytorzy, przedstawiciele krajowych urzędów statystycznych i innych producentów danych oraz użytkownicy danych. Praca w przeglądzie partnerskim polega na wypełnieniu kwestionariuszy samooceny na temat wdrażania zasad EKPS, przeznaczonych dla urzędów statystycznych i innych producentów danych oraz udziale w spotkaniach bezpośrednich z audytorami. Wizyta audytorów w kraju członkowskim trwa 5 dni i kończy się przygotowaniem raportu, którego najważniejszą część stanowią rekomendacje usprawniające wdrażanie zasad EKPS. Na podstawie uzgodnionych rekomendacji kraje członkowskie mają za zadanie określenie akcji usprawniających wraz z harmonogramem ich wdrażania.

Przygotowanie GUS do kolejnej rundy przeglądu partnerskiego wymaga zatem analizy prowadzonych badań dla potrzeb ESS pod kątem wdrażania w nich zasad EKPS na podstawie kwestionariuszy samooceny przygotowanych przez Eurostat oraz przedstawiania mocnych stron opracowanej statystyki i dobrych praktyk. W trakcie spotkań istotne jest zwrócenie uwagi na identyfikację słabych stron statystyki i uzgadnianie z audytorami rekomendacji zmierzających do ich eliminowania. Przy uzgadnianiu akcji usprawniających będzie brana pod uwagę ich rola w poprawie efektywności funkcjonowania systemu statystycznego, wdrażanie i późniejsze monitorowanie. Przy opracowaniu działań usprawniających należy zatem zwracać uwagę na ich wykonalność, wraz ze wskazaniem harmonogramu realizacji oraz należy podać gestora odpowiedzialnego za ich wdrażanie. Przy formułowaniu tych zadań należy wykorzystać podejście SMART (*Specific, Measurable, Achievable, Realistic, and Time-scaled*), czyli sprecyzować działanie, ocenić możliwość jego pomiaru, dostosować działanie w celu uzyskania pożądanego efektu, ustalić związek działania z wdrażaniem zasad EKPS i realizować je zgodnie z wyznaczonym terminem.

W celu zapewnienia efektywnego przebiegu przeglądu partnerskiego istotne jest kontynuowanie działań informacyjnych w resorcie statystyki publicznej w różnej formie, m.in. w postaci szkoleń i spotkań z przedstawicielami różnych departamentów GUS oraz prac Zespołu do Spraw Przeglądu Partnerskiego. W ramach prac o charakterze promocyjno-edukacyjnym Departament Metodologii, Standardów i Rejestrów GUS, we współpracy z Urzędem Statystycznym w Łodzi, przeprowadził w ub.r. szkolenie nt. *Doskonalenie jakości badań statystycznych — standardy jakości, metody i narzędzia*, ze zwróceniem szczególnej uwagi na wdrażanie zasad EKPS i zasady prowadzenia przeglądów partnerskich. Szkolenie przeznaczone było dla przedstawicieli ministerstw i urzędów centralnych.

Podsumowanie

Artykuł zawiera przegląd praktycznych prac w zakresie zarządzania strategicznego i operacyjnego jakością w GUS. Dotyczą one stosowania standardowych narzędzi i metod pomiaru, oceny jakości oraz motywowania statystyków do zachowań projakościowych. Prace te stymulują rozwój statystyki publicznej. Mają charakter prewencyjny lub doskonalący, prowadzący do eliminowania zbędnych czynności w procesach statystycznych, ich upraszczania lub modyfikacji. Są one zgodne z modernizacją systemu produkcji statystycznej w kierunku podejścia procesowego, zagadnieniami rozwojowymi prowadzonymi w ramach prac metodologicznych, projektami prowadzonymi w celu poprawy integracji i spójności badań gospodarczych i społecznych oraz działaniami zmierzającymi do unowocześnienia zarządzania zasobami ludzkimi i podwyższenia poziomu kompetencji.

Systemowe podejście do doskonalenia jakości badań statystycznych jest możliwe dzięki wdrażaniu zarządzenia wewnętrznego prezesa GUS nr 35 z 28.12.2011 r. w sprawie oceny, pomiaru i monitorowania jakości badań statystycznych, umożliwiające wykorzystanie potencjału statystyków w kierunku

powstawania rozwiązań jakościowych o charakterze kreatywnym i innowacyjnym. Tworzona jest kultura organizacji ukierunkowana na poprawę jakości badań statystycznych, adaptację do nowych wymagań i potrzeb użytkowników, rozwiązywanie problemów i ograniczeń związanych z doskonaleniem jakości badań statystycznych. Jednym z takich ograniczeń jest zapewnienie efektywności działania instytucji przy ograniczonych zasobach finansowych i jednocześnie dostarczanie danych o odpowiedniej jakości.

Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że efektywność działania instytucji zależy od efektywności poszczególnych jej działów i doskonalenia jakości badań statystycznych. Ograniczanie kosztów prowadzonych badań musi więc odbywać się z zapewnieniem ich akceptowanego poziomu jakości, który jest możliwy do osiągnięcia dzięki przestrzeganiu wymaganych standardów.

mgr Jolanta Szutkowska — GUS

SUMMARY

The author discusses, inter alia, organizational changes in the CSO (strategic and operational), the implementation of the European Statistics Code of Practice, the function of components of quality (criteria) in public statistics, system work related to the implementation of internal ordinance No. 35 of the President of the Central Statistical Office of 28.12.2011 on the measurement, evaluation and quality monitoring surveys of official statistics and the preparation for the next round of peer review, conducted by Eurostat.

РЕЗЮМЕ

Автор характеризует в частности организационные изменения в ЦСУ (стратегическое и операционное управление), использование Европейского кодекса статистических практик, функционирование компонентов качества (критериев) в официальной статистике, системные работы связанные с реализацией Внутреннего порядка № 35 Председателя ЦСУ от 28 декабря 2011 г. по вопросам измерения, оценки и мониторинга качества статистических обследований в официальной статистике, а также приготовления к очередному раунду экспертной оценки проводимой Евростатом.